

Greu problema per a finals de segle

## L'aigua s'acaba

A causa de la contaminació, la sequera i l'augment de consum, proveir-se d'aigua potable es fa cada vegada més difícil. El futur, segons els experts internacionals, no és gaire més encoratjador, ja que la situació s'agreujarà. Tot ho indica: passarem set.



La manca de pluges ha fet baixar les reserves d'aigua del nostre país.

**D**es del mes d'octubre passat, el País Basc sofreix restriccions d'aigua, que arriben en l'actualitat a les 12 hores al dia. Si la situació no s'arregla —si no plou—, aquest mes de març les restriccions hauran d'incrementar-se fins a les 14 hores. Ningú, per aquelles terres, no recorda un fet semblant. L'alarma s'ha estès, al mateix temps que les incomoditats per a la població, que no disposa d'uns mínims d'aigua per a quefers tan quotidians com rentar la roba o la vaixela, dutxar-se, o estirar la cadena del wàter.

La falta d'aigua que està patint el País Basc resulta un fet familiar al nostre país, que si bé no s'ha vist en els últims anys sotmès a unes condicions tan extremes, sap amb exactitud què és ser-hi ben a la vora. Des de ja fa temps, les irregularitats climàtiques mediterrànies —més irregulars que mai— qüestionen la validesa del discurs dels científics, que no arriben a trobar explicacions a les prolongades sequeres que any darrere any posen centenars de poblacions dels Països Catalans en alerta roja. A causa de la falta d'explicacions científiques, o

de la proliferació d'especulacions més o menys indeterminades sobre els efectes de fenòmens com la inversió tèrmica, el forat de la capa d'ozó o la contaminació química, la població, resignada, tem amb intensitat les conseqüències d'un clima advers que es materialitza, d'una banda, en la desolació de les inundacions i, de l'altra, en la realitat cada vegada més perillosa i habitual de la sequera. I, per cert, no falten raons.

Ara com ara, i després d'uns anys de contínua reiteració del fenomen, la manca de pluges ha fet baixar les reserves



O R N A D A S

# EL AGUA, FACTO DEL DESARROLLO VA

La qualitat de l'aigua destinada al consum humà és cada vegada de més baixa qualitat.

d'aigua del nostre país fins a límits preocupants. És el cas de Catalunya i les Balears, en què aquest mes de febrer, la capacitat dels seus pantans s'ha situat, respectivament, a un 27 % i 30 %. Aquestes xifres, segons les autoritats, poden considerar-se *greus*, tot i que de moment –encara que se succeeixen les veus d'amenança– les temudes restriccions van ajomant-se a raó de 2-3 mesos vista.

Això no obstant, al Principat és on els efectes de la sequera presenten, a curt termini, unes expectatives més incertes. El motiu és que dos dels principals embassaments, Sau i Susqueda, a part del baix nivell –16'8 %, a mitjan febrer–, estan tan contaminats que en qualsevol moment les seves aigües poden ser inútils per al tractament potabilitzador. Si es dona aquesta circumstància, la ciutat de Barcelona passaria immediatament a sofrir restriccions, ja que s'abasteix en bona part de les aigües del riu Ter, on s'emplacen els citats embassaments.

La contaminació de Sau i Susqueda, no és un fet aïllat en els pantans dels Països Catalans, ja que s'estima que un 70 % d'ells es troben en un estat eutròfic –putrefacte–. L'eutròfia és una malaltia de les aigües embassades que consisteix en un desenvolupament massiu d'algues que, en morir, baixen fins al

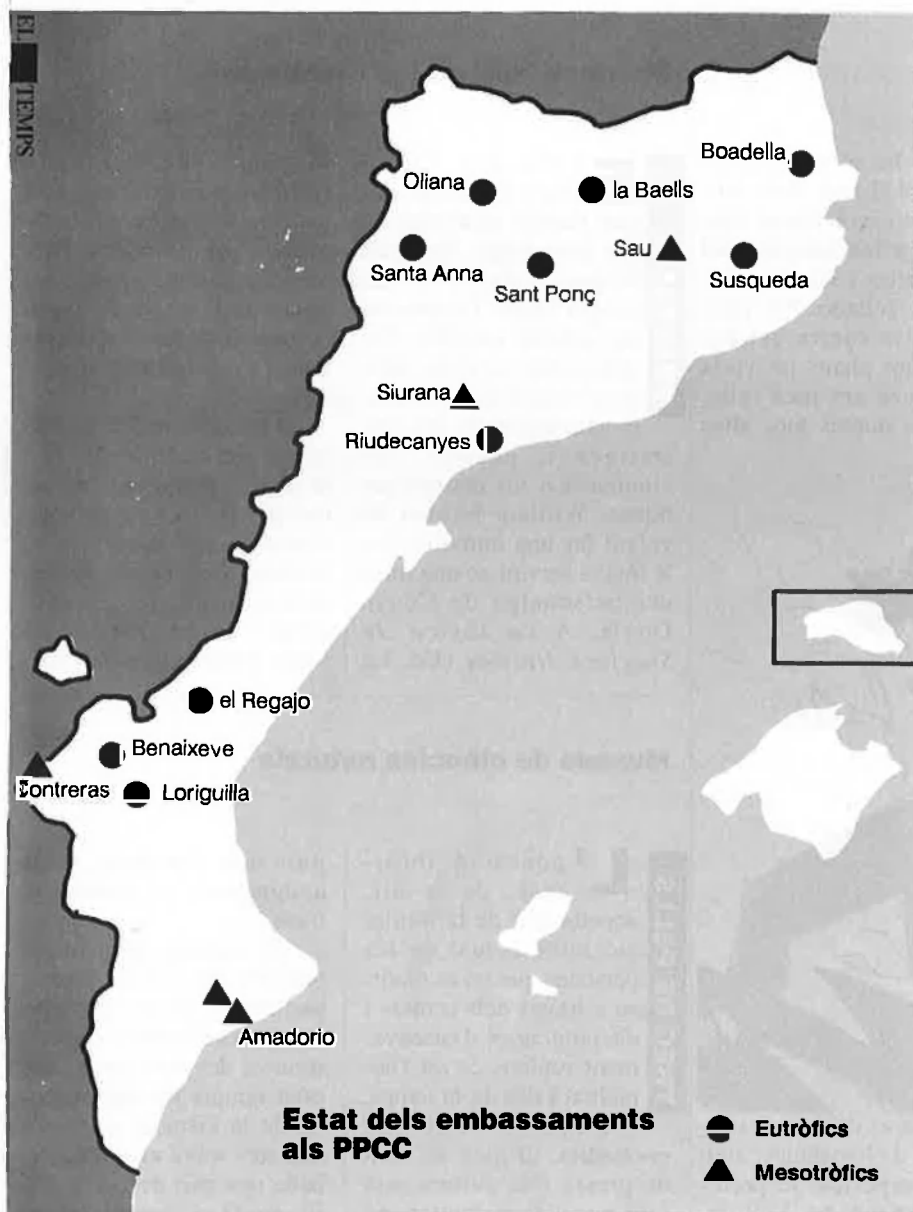
## Comarques dels Països catalans que l'any 2000 passaran set

Catalunya	Baix Llobregat, el Garraf, Barcelonès, Vallès Occidental, el Maresme, la Selva, Baix Empordà
País Valencià	Plana Baixa, Plana Alta, Camp de Morvedre, Valls de Vinalopó, Baix Vinalopó, Alt Vinalopó, Marina Alta, Marina Baixa
Illes Balears	Mallorca Oriental, Mallorca Occidental, Mallorca Alta, Menorca, Eivissa

fons i es descomponen, procés per al qual requereixen una enorme quantitat d'oxígen. L'absència d'aquest ocasiona la desaparició de centenars de peixos. La causa de l'eutròfia és el vessament d'un excés de nitrogen i fòsfor en l'aigua, procedent sobretot de l'activitat agrícola –pesticides i fems– i dels residus urbans –detergent–. Segons els experts, el procés d'eutròfia no és irreversible, però calen fortes inversions econòmiques per a posar-hi remei. Inversions que no sembla s'hagin de realitzar-se en breu, si més no per a obtenir uns resultats que garanteixin uns mínims de qualitat de les aigües dels pantans i allunyar, per tant, el fantasma de les restriccions.

Mallorca pateix una situació semblant a la de Catalunya quant a l'escassetat d'aigua, per bé que, de moment, disposa d'una mica més de temps per a esperar el bé de Déu de les pluges. Els dos embassaments principals de l'illa, Cuber i Gorg Blau, es troben a un 30 % de la seva capacitat –febrer d'enguany–, percentatge que crea desconfiança però que no és extrem. Més perillós és l'estat en què es troba la gran reserva d'aigua de Mallorca, l'aquífer de s'Estramera, la profunditat del qual arriba als 132 metres, una de les més baixes de la seva història.

Per la seva banda, Eivissa, amb motiu de les deficiències que presenta per abastir-se d'aigua, ha optat per la matei-



xa solució que ja s'aplica a l'illa de Formentera, que és disposar per a 1991 d'una potabilitzadora d'aigua de mar. Si diem que Les Illes tenen més temps que Catalunya per a esperar les precipitacions en altres èpoques habituals, és per causa del turisme estiuenc que, en multiplicar desproporcionadament la població, fa que, a Mallorca, es dispari el consum d'aigua fins a 146 milions de litres d'aigua diaris, cosa que pot provocar la mateixa situació desesperada descassesa que ja va donar-se l'estiu passat. Però d'aquí a l'estiu i al turisme, encara hi ha un termini esperançador de mesos.

El País Valencià se salva quant a la capacitat dels embassaments –un 49 %–, però solament de forma conjuntural. Els problemes d'aigua afecten les comarques d'Alacant i Castelló –ancestralment assedegades–, a la salinització dels

aqüífers del llarg de la costa per la seva sobreexplotació, i a l'estat eutròfic de la majoria dels embassaments. A tot això s'ha d'afegir la polèmica suscitada a finals de l'any passat pel cabal que el Xúquer perdia en el seu pas per Espanya, en aprofitar-ne la comunitat autònoma Castella-La Manxa gran part de les aigües subterrànies per als seus regadius. 4.1

A l'escassetat de l'aigua per efecte de la falta de pluges, s'ha d'afegir una circumstància addicional, com és que, quan aquesta arriba, no es reté com hauria de ser necessari. Els boscos dels Països Catalans, com a conseqüència dels incendis forestals de l'última dècada, es troben en gran part en ple procés de repoblació, en el millor dels casos; en el pitjor, i per desgràcia quotidiana, totalment calcinats, desèrtics. El global d'hectàre-

es cremades de bosc en els PPCC., des de 1986 fins a 1989, supera les 65.000, i això sense comptar que últimament les institucions públiques han aconseguit reduir el nombre d'incendis amb forts efectius materials i humans, ja que els incendis forestals van ser devastadors en el primer lustre dels 80. La reducció de boscos fa que la pluja caiguda no es retengui, i l'aigua, en la seva majoria, es desaprofita. A part, que el líquid que arriba als embassaments ho fa tot arrossegant material divers que troba al seu pas, com pols i malesa, que en deteriora la qualitat. I a tot això si ha de sumar la consegüent i greu alteració del cicle de l'aigua, un dels factors que es tenen en compte quan s'analitzen les irregularitats climàtiques actuals.

D'altra banda, la qualitat de l'aigua destinada al consum humà és cada vegada de més baixa qualitat. L'exemple més greu és la situació de Mallorca, en què el seu taló d'Aquiles és la salinitat. Quan els turistes diuen que és més salada l'aigua de l'aixeta que la del mar, no s'equivoquen; un dels últims estudis, duts a terme per tècnics de la Conselleria de Sanitat i del Servei Hidràulic de les Illes, l'estiu passat, determinava l'índex de salinitat en més de 1.000 mil·lígrams per litre, quan el màxim permès per la legislació europea és de 150 mg./l., i per l'espanyola, més tolerant, de 350 mg./l. Més recentment, un estudi dut a terme per la publicació *Integral* confirmava les sospites: la contaminació de l'aigua potable. En concret, a València se superen els límits de conductivitat de l'aigua, resultant de l'excés de sals dissoltes. Per tant, es troba en una situació semblant a la de Mallorca. A Barcelona, la realitat és més temible, ja que sobrepassen de molt les dosis permeses en l'aigua potable les quantitats de sals, plom, clorurs i fenols.

Les previsions, per finalitzar, no són gens esperançadores. Es calcula que a Europa el consum d'aigua es dispararà en aquest decenni, ja que si en l'actualitat, per habitant, correspon una mitjana de 240 litres d'aigua diaris, cap a final de segle aquesta mitjana s'incrementarà als 320 litres. L'Organització Mundial de la Salut, l'OMS, ja ha qualificat l'aigua d'element cada vegada més "car i escàs". Segons experts d'aquesta organització, l'època de l'aigua abundant i barata ha passat a la història. A partir d'ara, passarem set.

Eduard Company